

05/2020

ELÄKETURVAKESKUKSEN TUTKIMUKSIA

TIIVISTELMÄ

Juha Rantala

Tutkimuksia eläkeläisten pienituloisuuden ja toimeentulon dynamiikasta Suomessa vuosina 1995–2014

Väitöskirjassa tarkastellaan eläkeläisten toimeentulon ja pienituloisuuden kehitystä eläkkeelle siirryttäessä ja eläkeaikana. Eläkettä edeltävän tulotason, eläkeajan tulo- rakenteen sekä sosioekonomisten ja -demografiset taustatekijöiden merkitys toimeentuloon ovat erityisen huomion kohteena. Eläkeläisten toimeentulon dynamiikkaa tutkitaan kahden keskeisen eläkepolitiikalle asetetun sosiaalisen tavoitteen eli eläkettä edeltävän toimeentulon tason kohtuullisen säilyttämisen ja köyhyyden estämisen näkökulmista.

Väitöskirja sisältää neljä vertaisarvioitua artikkelia. Näistä kahdessa ensimmäisessä toimeentulon kehitystä seurataan muutaman vuoden ajan ennen ja jälkeen eläkkeelle siirtymisen. Väitöskirjan kahdessa jälkimmäisessä artikkelissa seurannan kohteena ovat työkyvyttömyyseläkeläiset ja 75–84-vuotiaat eli ryhmät, joissa eläkeajan pienituloisuuden on havaittu olevan keskimääräistä selvästi vakavampi ongelma.

Tutkimuksessa hyödynnetään Tilastokeskuksen rekistereihin perustuvia paneeliaineistoja Suomessa asuneesta asuntokuntaväestöstä vuosilta 1995–2014. Toimeentulossa ja pienituloisuudessa tapahtuneita muutoksia tarkastellaan vakiintuneiden tulojakotutkimuksen määritelmiä ja menetelmiä soveltaen. Toimeentuloa mitataan pääsääntöisesti käytettävissä olevan rahatulon ja pienituloisuutta pienituloisuusasteen avulla.

Tulokset eläkepolitiikan tavoitteiden onnistumisesta ovat pääosin myönteiset. Eläkeläisten toimeentulo ei eläkkeelle siirryttäessä merkittävästi heikkene ja pienituloisilla toimeentulo jopa hieman paranee. Eläkeaikana toimeentulo säilyy melko vakaana. Lakisääteisten eläkkeiden merkitys eläkeajan toimeentulon tason ja säilymisen kannalta on keskeinen. Toimeentulo on kuitenkin kokonaisuus, jossa ansio- ja omaisuustulojen, mutta etenkin perheen merkitys on tärkeä. Muut kuin eläketulot ovat usein myös eläkeläisten välisten tuloerojen taustalla.

Eläkepolitiikalle asetettujen tavoitteiden kannalta ongelmana on pitkäkestoinen köyhyys, joka monen kohdalla on perua jo eläkettä edeltävältä ajalta. Yleisintä eläkeläisköyhyys on yksin asuvien joukossa. Lakisääteinen eläketurva on rakennettu perinteisen, täysipäiväisen ja eheän työuran varaan. Jos työtuloja ei työuran aikana ole kertynyt riittävästi, eikä muitakaan tuloja ole, eläkeajan toimeentulo jää matalaksi.

ASIASANAT: Käytettävissä oleva rahatulo, tuloliikkuvuus, pienituloisuus, köyhyys, eläkkeelle siirtyminen, eläke.

Tutkimuksia eläkeläisten pienituloisuuden ja toimeentulon dynamiikasta Suomessa vuosina 1995–2014. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 05/2020.

www.julkari.fi > [Eläketurvakeskus](#) > [Julkaisut](#) > [Hae julkaisun nimellä]

ISBN 978-951-691-318-9 (nid.)

ISBN 978-951-691-319-6 (PDF)

ISSN 1236-3049 (painettu)

ISSN 1798-7482 (verkkojulkaisu)

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 41120
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 41120
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions
FI-00065 Eläketurvakeskus
Finland
Phone +358 29 41120
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
> julkaisut